

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL A. D. IR ADB „GJENSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2019 m. gegužės 22 d. Nr. 242-209
Vilnius

Lietuvos bankas 2019 m. balandžio 24 d. gavo pareiškėjos A. D. (toliau – pareiškėja) patikslintą kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir ADB „Gjensidige“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2018 m. spalio 31 d. įvyko eismo įvykis, per kurį dėl automobilio „VW GOLF“ (valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*)) vairuotojo kaltės buvo apgadintas pareiškėjos automobilis „FORD FIESTA“ (valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*)). Pareiškėja kreipėsi į kaltininko transporto priemonės valdytojų civilinę atsakomybę pagal transporto priemonės valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį apdraudusį draudiką dėl draudimo išmokos, atlyginančios patirtą žalą.

2019 m. vasario 6 d. draudikas priėmė sprendimą išmokėti pareiškėjai 554 Eur draudimo išmoką, atlyginančią nuostolius dėl eismo įvykyje sugadinto automobilio, apskaičiuotus pagal transporto priemonės rinkos vertės (660 Eur) ir liekanų vertės (106 Eur) skirtumą.

2019 m. kovo 18 d. raštu pareiškėja nurodė draudikui už 554 Eur draudimo išmoką negalinti įsigyti tokio paties automobilio ir prašė išmokėti 1 800 Eur draudimo išmoką.

2019 m. kovo 25 d. raštu draudikas informavo pareiškėją priimto sprendimo nekeisiantis ir nurodė, kad galėtų persvarstyti priimtą sprendimą, jeigu pareiškėja pateiktų didesnę nuostolių sumą pagrindžiančius dokumentus.

Pareiškėja nesutiko su draudiko sprendimu ir kreipėsi į Lietuvos banką su prašymu išnagrinėti tarp jos ir draudiko kilusį ginčą ir rekomenduoti draudikui išmokėti 1 800 Eur draudimo išmoką, atlyginančią dėl eismo įvykio patirtą žalą. Pareiškėja teigė, kad draudikas automobilį laikė neremontuotinu ir išmokėjo 554 Eur draudimo išmoką, tačiau už šiuos pinigus įsigyti tokio paties automobilio ji negali. Todėl pareiškėja nurodė prašiusi draudiko sumokėti 1 800 Eur draudimo išmoką, tačiau draudikas prašymo netenkino. Anot pareiškėjos, ji turėjo automobilį ir jis jai buvo būtinas vykti į darbą, tačiau dabar automobilio ji nebeturi, o įsigyti tokio paties taip pat negali.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas į pareiškėjos kreipimąsi, jame nurodė neturintis pagrindo keisti priimtą sprendimą. Draudikas nurodė po automobilio apžiūros nustatęs, kad jo remontas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 14 punktu,¹ yra ekonomiškai netikslingas.

Atsiliepime teigiama, kad draudikas automobilio rinkos vertę apskaičiavo pagal viešosios įstaigos „Emprekis“ duomenis – naudotų transporto priemonių vidutines kainas, ir nustatė, kad automobilio rinkos vertė iki eismo įvykio buvo 560 Eur, likutinė vertė po įvykio yra 90 Eur, o šių verčių skirtumas – 470 Eur. Anot draudiko, pareiškėja buvo informuota apie

¹ Taisyklių 14 punkte nustatyta: „Žalos dėl turto sunaikinimo dydis nustatomas pagal sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę po eismo įvykio. Turtas laikomas sunaikintu, kai jį remontuoti ekonomiškai netikslinga. Turtą remontuoti ekonomiškai netikslinga, jeigu būtinos remonto išlaidos yra lygios 75 procentams turto rinkos vertės iki eismo įvykio arba didesnės.“

apskaičiuotą dėl turto sunaikinimo atsiradusią žalą, tačiau su ja nesutiko ir pateikė automobilio dujų įrangos sumontavimą pagrindžiančius dokumentus: iš jų buvo nustatyta, kad dujų įranga pagaminta 2005 metais, taigi, buvo naudota. Atsižvelgęs į gautus duomenis, draudikas nurodė perskaičiavęs automobilio rinkos vertę iki eismo įvykio pagal Lietuvos rinkoje parduodamų automobilių skelbimus ir viešosios įmonės „Emprekis“ duomenis. Kaip teigiama atsiliepime, nustačius 470 Eur vidutinę rinkos kainą, atsižvelgiant į tai, kad automobilyje buvo sumontuota dujų įranga, rinkos kaina buvo padidinta 40 proc. iki 660 Eur, o perskaičiavus likutinę vertę, nuostolių dėl automobilio sunaikinimo suma pakilo iki 554 Eur.

Draudiko teigimu, su pakartotinai perskaičiuota suma pareiškėja taip pat nesutiko, informavo, kad automobilis prieš įvykį buvo remontuotas ir dėl to jo rinkos vertė turi būti didesnė, bet paprašyta pateikti remontą patvirtinančius dokumentus pareiškėja nurodė tokių dokumentų neturinti ir negalinti pateikti. Todėl 2019 m. vasario 6 d. buvo priimtas sprendimas išmokėti neginčijamą 554 Eur draudimo išmoką, o 2019 m. vasario 9 d. pareiškėjai buvo išmokėta papildoma 60 Eur draudimo išmoka už automobilio transportavimą iš įvykio vietos.

Draudikas teigė dėjęs visas pastangas ir siekęs rasti bendrą sprendimą dėl nuostolių dydžio, informavo pareiškėją, kokių dokumentų ar informacijos reikia, tačiau jokių duomenų, kuriais remiantis patirti nuostoliai būtų didesni ar galėtų siekti 1 800 Eur, nurodė taip ir negavęs.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Įvertinus ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus juos pagrindžiančius duomenis, darytina išvada, kad ginčas tarp šalių iš esmės kilo dėl nuostolių, atlygintinų išmokant draudimo išmoką, dydžio: pareiškėja teigia, kad draudikas išmokėjo per mažą draudimo išmoką, jos neužtenka tokiam pačiam automobiliui įsigyti.

Pažymėtina, kad transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomasis draudimas reguliuojamas TPVCAPDĮ ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų (Taisyklės ir kt.) nuostatomis. TPVCAPDĮ 2 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad draudžiamasis eismo įvykis – eismo įvykis, kuriam įvykus pagal šį įstatymą turi būti išmokama draudimo išmoka. Draudimo išmoka, pagal TPVCAPDĮ 2 straipsnio 2 dalį, apibrėžiama kaip draudiko ar Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuro (toliau – Biuras) mokama nukentėjusiam trečiajam asmeniui pinigų suma arba kita sutarta išmokos mokėjimo forma, skirta žalai asmeniui, turtui ir (ar) neturtinei žalai atlyginti. Pagal TPVCAPDĮ 2 straipsnio 5 dalį, eismo įvykio žala laikoma per eismo įvykį padaryta žala nukentėjusio trečiojo asmens turtui, nukentėjusiam trečiajam asmeniui ir (ar) neturtinė žala arba žala, kuri atsirado vėliau kaip eismo įvykio padarinys, o pagal 2 straipsnio 23 dalį, žala nukentėjusio asmens turtui – nukentėjusio trečiojo asmens turtui padaryta žala, kurios dydis nustatomas įstatymų nustatyta tvarka.

Tarp šalių nėra ginčo dėl to, ar 2018 m. spalio 31 d. eismo įvykis yra draudžiamasis, ar ne, taip pat nėra ginčo dėl to, ar automobilio remontas po eismo įvykio buvo ekonomiškai tikslingas. Draudikas pripažino esantis atsakingas už eismo įvykio kaltininko padarytą žalą ir, atlikęs įvykio aplinkybių tyrimą bei nustatęs pareiškėjos žalą, išmokėjo pareiškėjai dėl automobilio sugadinimo patirtus nuostolius atlyginančią 554 Eur draudimo išmoką, atitinkančią draudiko apskaičiuotos transporto priemonės rinkos vertės (660 Eur) ir likutinės vertės (106 Eur) skirtumą. Vis dėlto pareiškėja teigia, kad tokiam pačiam automobiliui įsigyti šios sumos jai nepakanka, ir mano, kad draudikas turėtų išmokėti bendrą 1 800 Eur draudimo išmoką, t. y. papildomai išmokėti 1 246 Eur (1 800 Eur – 554 Eur).

Atsižvelgiant į nustatytas faktines ginčo aplinkybes, pažymėtina, kad Taisyklių 6 punkte įtvirtinta, jog eismo įvykio metu padarytos žalos dydis ir nukentėjusiems tretiesiems asmenims mokėtinos draudimo išmokos dydis nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, TPVCAPDĮ, kitų teisės aktų nuostatomis ir atsižvelgiant į eismo įvykio dalyvių kaltės laipsnį dėl eismo įvykio, draudimo įmonės, apdraudusios atsakingo už padarytą žalą asmens civilinę atsakomybę, ar Biuro įgaliotų asmenų (paskirtų ekspertų) ataskaitas ar

išvadas dėl žalos, nukentėjusio trečiojo asmens, apdraustojo pateiktus dokumentus dėl žalos, eismo įvykio aplinkybių ir eismo įvykio dalyvių atsakomybės, kitų šiose Taisyklėse nurodytų asmenų pateiktus dokumentus, leidžiančius nustatyti eismo įvykio aplinkybes ir padarytos žalos dydį.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje yra įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, o TPVCAPDĮ 17 straipsnyje nurodytais atvejais – Biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Šią nuostatą atkartoja ir Taisyklių 13 punktas. Taisyklių 14 punkte nustatyta, kad žalos dėl turto sunaikinimo dydis nustatomas pagal sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę po eismo įvykio. Turtas laikomas sunaikintu, kai jį remontuoti ekonomiškai netikslinga. Turta remontuoti ekonomiškai netikslinga, jeigu būtinos remonto išlaidos yra lygios 75 procentams turto rinkos vertės iki eismo įvykio arba didesnės. TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog atsakingas draudikas moka per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytą draudimo sumą, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

Vertinant pareiškėjos reikalavimo pagrįstumą taip pat pažymėtina, kad apskaičiuodamas draudimo išmoką transporto priemonių civilinės atsakomybės draudikas turi laikytis Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtinto visiško nuostolių atlyginimo principo. Žalos atlyginimu turi būti siekiama gražinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustatius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, būtų iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės, o kai nustatomas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015*).

Kartu pažymėtina tai, kad tarp šalių yra kilęs ginčas dėl nuostolių dydžio, konkrečiai – dėl pareiškėjos automobilio rinkos vertės iki eismo įvykio. Kasacinis teismas yra konstatavęs, kad kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoką, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais, nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė – šalys turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 178 straipsnis*) (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018*). Vadovaujantis nurodyta kasacinio teismo praktika, taip pat Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 24 punktu, kuriame įtvirtinta, kad vartojimo ginčai nagrinėjami laikantis rungimosi principo, darytina išvada, kad pareiškėja turi įrodyti, kad draudiko atlikti transporto priemonės rinkos vertės skaičiavimai yra nepagrįsti, o galutinė draudimo išmoka yra nepakankama tam, kad būtų atlyginti pareiškėjos realiai patirti nuostoliai. Draudikas, atvirksčiai, turi pagrįsti, kad jo atlikti skaičiavimai, kuriais jis vadovavosi priimdamas sprendimą dėl draudimo išmokos, yra teisingi, o nustatytas atlygintinos žalos dydis atitinka visiško nuostolių atlyginimo principą.

Iš bylos duomenų matyti, kad reikalavimą išmokėti bendrą 1 800 Eur draudimo išmoką pareiškėja iš esmės grindžia teiginiu, kad už išmokėtą draudimo išmoką negali įsigyti tokio paties automobilio. Tačiau pareiškėja, nors reikalauja už draudiko nustatytą automobilio rinkos vertę iki eismo įvykio beveik tris kartus didesnės draudimo išmokos, jokių duomenų, kuriais remiantis būtų galima teigti, kad 1 800 Eur suma labiau atitinka Taisyklių 14 punkte nustatytą žalos dėl turto sunaikinimo nustatymo tvarką nei draudiko apskaičiuota draudimo išmoka, nepateikė. Esant tokioms aplinkybėms, kyla pagrįstų abejonių dėl to, ar pareiškėjos reikalaujama suma atitiktų visiško nuostolių atlyginimo principą ir nebūtų didesnė, nei faktiškai pareiškėjos patirti nuostoliai.

Kita vertus, draudikas, atsikirdamas į pareiškėjos kreipimosi motyvus, pateikė paties atliktus transporto priemonės rinkos vertės ir likutinės vertės skaičiavimus. Kaip matyti iš pateiktų duomenų, atlikdamas transporto priemonės rinkos vertės skaičiavimus draudikas rėmėsi dviem analogiško modelio automobilių skelbimais iš lietuviško interneto skelbimų portalo www.autogidas.lt (400 Eur ir 450 Eur) ir viešosios įstaigos „Emprekis“ nurodyta vidutine analogiškos modelio transporto priemonės (1998–1999 m. gamybos) kaina Lietuvoje (560 Eur (su PVM) (lyginamieji objektai buvo pasirinkti su benzino kuro tipu). Automobilio

rinkos vertę draudikas nustatė pagal minėtų pasiūlymų vidurkį (470 Eur), atsižvelgdamas į tai, kad į pareiškėjos automobilį buvo įmontuota dujų įranga, rinkos vertę padidino kiek daugiau nei 40 proc. – iki 660 Eur. Kartu pažymėtina, kad pareiškėja draudikui buvo ne kartą nurodžiusi, kad analogiško automobilio būtent su dujų įranga už išmokėtą draudimo išmoką ji negalinti įsigyti, tačiau jokių duomenų, kad rinkoje realiai yra tokio paties modelio ir techninių duomenų automobilių, nepateikė. Taip pat pareiškėja nepateikė jokių duomenų, kuriais remiantis būtų galima teigti, kad draudikas nustatė per mažą dujų įrangos vertę ir jos įtaką bendrai automobilio rinkos vertei, t. y. kad dujų įranga per eismo įvykį buvo brangesnė nei suma, kuria draudikas padidino automobilio rinkos vertę. Be to, draudikas pateikė interneto skelbimų kopijas, iš kurių matyti, kad tokio paties modelio automobilį, net ir naujesnį (1999 m. gamybos) (kuro tipas – benzinas), galima įsigyti už 250–333 Eur.

Lietuvos banko vertinimu, draudiko pateikti duomenys patvirtina, kad draudikas tinkamai apskaičiavo pareiškėjos automobilio rinkos vertę iki eismo įvykio ir ji nebuvo didesnė nei 660 Eur, o pagal jos bei likutinės vertės skirtumą išmokėta 554 Eur draudimo išmoka yra pakankama pareiškėjos nuostoliams atlyginti ir atitinka Taisyklių 14 punkto reikalavimą draudimo išmoką apskaičiuoti pagal transporto priemonės rinkos vertę iki eismo įvykio ir jos likutinę vertę, todėl pareiškėjos reikalavimas laikytinas nepagrįstu ir atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos A. D. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius